

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
42

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-29-X

BRNO 2001

PŘEHLED VÝZKUMŮ 42 (2000)

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>
- Odpovědný redaktor: Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D.,
PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš,
Alice Del Maschio
- Na titulním listě:
1. Výřez jihovýchodní části historického jádra města Brna z plánu z roku 1754 (Archiv města Brna, Sbirka map a plánů K11).
Uložení Portos//D:/scanner/PV 2000/PV/Pvtif.tif
 2. Dvě středověká aquamanile ve tvaru beránka a koníčka, pocházející z odpadních jímek, odkrytých roku 2000 při výzkumu severozápadní části tzv. „Velkého Špalíčku“ v Brně (Dominikánská 3, 5, 7). Foto Karel Šabata, Museum města Brna.
- Tisk: BEKROS
- Náklad: 350 ks

© 2001 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

přímo hrobové výbavy či souvisejících s obřadem. Uvedme např. ostruhy s kompletními garniturami, sekeru (typ I A), kopí s křídélky a nůž. Zásyp tvořený sprašovou hlínou byl promíšen značným množstvím drobných uhlíků, mazanice a také střepů z rozbité keramické nádoby, roztroušených v zásypu i při těle zemřelého. Skvrna tmavší hlíny ve tvaru obdélníku patrná nad a kolem kostry zřejmě dokládá existenci rakve. Ve vzdálenosti asi 2 m JV směrem se nacházel druhý hrob (hrob 2, čtverec č. 5) obsahující dětský pohřeb doplněný keramickou nádobou.

Marek Kiecoň, SPÚ v Ostravě, arch. odd. Opava

Resumé:

Hradec nad Moravicí (Bez. Opava), Zámecká Str. 58, Parc. Nr. 1411. Mittlere und jüngere Burgwallzeit, Mittelalter, Neuzeit. Siedlungsobjekten, Gräber. Rettungsgrabung.

HRANICE (okr. Přerov)

Jiráskova ulice. Novověk. Městské opevnění. Záchranný výzkum.

Při připravované realizaci zástavby proluky v Jiráskově ulici v historickém jádru města Hranic, parcela č. 2/2 a 2/4, byl proveden záchranný a zjišťovací průzkum. Poloha je lokalizována na ZM 1 : 10 000, l. č. 25-12-22, od Z s. č. 21 mm, od J s. č. 131 mm. Jedna z položených sond (sonda II) zachytila částečně torzo válcové bašty o průměru téměř 9 m, která byla součástí opevnění vnitřního jádra středověkého města z doby výstavby fortifikace za Pernštejnů na přelomu 15. a 16. století (analogie s Přerovem a Lipníkem) a patrně dodatečně byla včleněna do fortifikačního pásma podzámčí. Lze tedy oprávněně předpokládat, že v prostoru stavební parcely se nachází východní zakončení oboustranně vyzděného příkopu, který chránil město a zámek (původní hrad) ze severní, nejlépe přístupné strany a jehož pozůstatky byly odkryty již při výzkumu v Jiráskově ulici v roce 1995 (PV 95-96, 401).

Jiří Kohoutek, ÚAPP Brno

Resumé:

Hranice (Bez. Přerov), Jiráskova Str. Neuzeit. Stadtmauer. Rettungsgrabung.

HYNČICE (okr. Bruntál)

Kostel sv. Mikuláše. Středověk, novověk. Kostel, hřbitov. Záchranný výzkum.

Záchranný výzkum zjišťovacího charakteru byl proveden v červenci 1999 v předstihu před plánovanou sanací podlahy v interiéru kostela. Jeho cílem bylo ověřit možnost dochování základových

partii středověkého kostela, strženého ve druhé polovině 18. století a nahrazeného pozdně barokní novostavbou, do které byla ovšem zahrnuta starší věž s renesanční oktogonální nástavbou.

Jelikož z kostela nebyl vyklizen mobiliář, pro sondáž zůstala dostupná pouze plocha před hlavním oltářem a prostor pod hudební kruchtou v západní části lodi. V sondě před oltářem se podařilo zachytit základy sakristie čtvercového půdorysu, přistavěné před rokem 1721 k východní zdi středověkého presbytáře. Pod suřovou demoliční vrstvou v jejím interiéru se částečně dochovala asi nedlážděná podlaha s nečetnými nálezy keramických střepů a skla (16.-18. století). O výstavbě sakristie na kostelním hřbitově svědčily 4 odkryté pohřby. Sonda pod kruchtou v JZ koutu lodi doložila využití základového zdiva staršího kostela barokní novostavbou a skutečnost, že se v interiéru této starší sakrální stavby pohřbívalo, jak potvrdil jeden částečně odkrytý hrob. Z jeho zásypu byly vyzvednuty dva středověké keramické zlomky (14.-15. století). Hroby i základy staršího kostela byly zahloubeny do mohutných náplavových nadložních geologických vrstev tvořených jílovitými štěrky. Hrobové zásypy neobsahovaly téměř žádný datovatelný materiál a stopy jiných, než s kostelem souvisejících antropogenních aktivit nebyly na lokalitě zjištěny.

Michal Zezula, SPÚ v Ostravě, Arch. odd. Opava

Literatura:

Grúza, A. - Goryczková, N. 1999: Stavebně historický průzkum farního kostela sv. Mikuláše v Hynčicích. Strojopis.

Resumé:

Hynčice (Bez. Bruntál), Kirche des Hl. Nikolaus. Mittelalter, Neuzeit. Kirche, Gräberfeld. Rettungsgrabung.

CHVALATICE (okr. Znojmo)

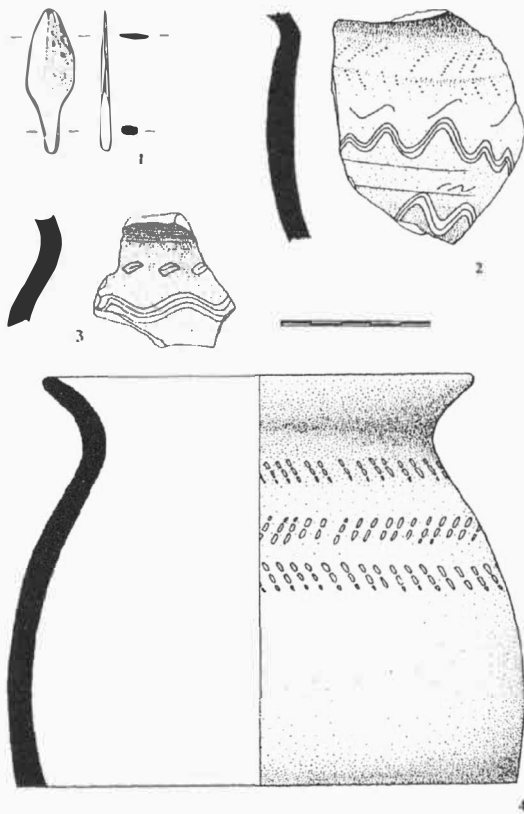
„Růžový vrch“. Středohradištní období. Výšinné sídliště. Záchranný výzkum.

Na výšinném sídlišti jevišovické kultury (viz kap. Eneolit) v trati „Růžový vrch“ bylo zjištěno také osídlení z doby hradištní. Stejně jako v eneolitu, byla intenzivně osídlena plošina o rozměrech 22 x 25 m, ohraničená na SSZ příkopem a na JJV skalnatými srázy. Ojedinelé nálezy keramiky pocházejí také z předpolí ostrožny, ze vzdálenosti cca 5 m S směrem od příkopu.

Archeologický materiál reprezentují zlomky keramických nádob, nepočetné zvířecí kosti (často i přepálené), dva zlomky železných předmětů (plochá šipka s trnem a odlomený čtyřboký hrot jednoduché šipky s tulejkou) a jeden kus železná strusky, uka-

zující na místní metalurgickou výrobu podpořenou hojnými výchozy železných rud v Podýjí.

Keramické tvary jsou zastoupeny pouze menšími hrnci vejčitého nebo soudkovitého tvaru těla. Jeden silnější fragment pochází z většího zásobního hrnce. V použité keramické hmotě nádob převažuje silná přísada tuhy, dodávající střeptu až kovový lesk. Grafit pochází s největší pravděpodobností z blízkých primárních zdrojů na Jemnicku (např. okolí Lubnice). Poměrně chudá je výzdoba omezující se na několikanásobné ostře vedené vlnice a klasovité vstřicné vpichy. V jednom případě byla zjištěna řádka vrypů pod hrlem nádoby. V profilaci okrajů převažují tvary vně vyhnuté jednoduše profilované, na konci zaoblené nebo šikmo hraněné.

Obr. 5. Chvalatice - Růžový vrch. Výběr nálezů.
Kresba A. Komendová.
Auswahl der Funde.

V keramickém materiálu je patrná shoda v použité hmotě, výzdobě, profilaci okrajů a tvarů nádob a lze uvažovat o poměrně kratším časovém úseku osídlení lokality. Důležitá je absence bikónických a svisle vzhůru vytažených okrajů, které jsou charakteristické pro 11. a 12. století. Soubor keramiky jeví nápadnou shodu s keramickými fragmenty z některých okolních výšinných sídlišť

jako např. Turecký kopec u Hornic, Staré Hobzí (Bláha 1997, 225), částí materiálu z Palliardího hradiška u Vysočan, jakož i s keramikou ze středohradištních mohylníků ve Vysočanech (9.-polovina 10. století) a Uherčicích a z některých rovinných sídlišť. Nejbližze má našemu souboru slovanský materiál z Hornic, který je datován do 9(?) - 10. století (Měřinský 1997, 138, obr. 70).

Osídlení zkoumané lokality můžeme tedy podle materiálu shodného se situací v blízkém okolí položit někde do 10. století s možným přesahem do 11. století. Výšinné sídliště opět rozšiřuje skupinu slovanských lokalit na Jemnicku (Bítovsku), které jsou datovány do středohradištní periody 9.-10. století a pro něž je typická keramická produkce s vysokým obsahem tuhy ve hmotě (Měřinský 1997, 133-139).

Tomáš Berkovec, Jaroslav Šmerda, JMM Znojmo
Josef Čep, Tereza Čepová, Znojmo
Milan Vokáč, FF MU Brno

Literatura:

Bláha, J. 1997: K projevům kulturních vlivů na keramice raného a vrcholného středověku v horním Podýjí, 225-229, in: Někuda, V. (edit.), Z pravěku do středověku, Brno.

Měřinský, Z. 1997: Osídlení regionu od prvních stop pobytu člověka do 10. století, 73-149, in: Někuda, V. (edit.), Moravskobudějovicko Jemnicko, Vlastivěda Moravská II. sv. 65, Brno.

Resumé:

Chvalatice (Bez. Znojmo), Feldflur „Růžový vrch“. Mittlere Burgwallzeit. Höhensiedlung. Rettungsggrabung.

JIHLAVA (okr. Jihlava)

Husova ulice č. 28, parcela č. 3363 (akce A20/98). Vrcholný středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

Archeologický výzkum byl vyvolán přístavbou domu Husova ul. 28 v historickém jádru města. Terénní část výzkumu byla závislá na postupu stavebních prací, proběhla tedy neperiodicky v jednotlivých dnech v období od 10. srpna roku 1999 do 26. dubna roku 2000.

Zkoumaná lokalita leží v poměrně málo členitém terénu, na mírném jižním svahu. Úroveň povrchu se pohybuje v intervalu 524,75-524,85 m n. m. Geologické podloží je tvořeno drobnozrnnou dvojslídnatou žulou z centrálního moldanubického plutonu variského stáří a částečně rulovými horninami prekambriického stáří s výskytem kordieritů - biotitických migmatitů (Malý 1999). Výzkumem